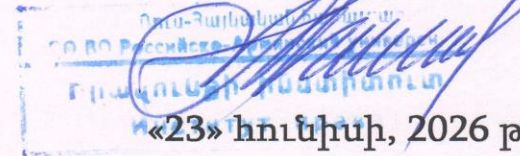

«Ռուս-Հայկական համալսարան» բարձրագույն կրթության
միջպետական կրթական կազմակերպություն

Հաստատում եմ
Իրավունքի Ինստիտուտի տնօրեն
Մ. Ա. Քալաշյան

«23» հունիսի, 2026 թ.

Ինստիտուտ՝ Իրավունքի
Ամբիոն՝ քրեական իրավունքի և քրեական դատավարության իրավունքի
Հեղինակ՝ Ի. Գ. Թ., դոցենտ Ղուկասյան Ա. Պ.

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

Դասընթաց՝ Ռեցիդիվ և պրոֆեսիոնալ հանցավորության հիմնախնդիրները

Մասնագիտություն՝ 042101.00.7 «Իրավագիտություն»
Կրթական ծրագիր՝ 042101.04.7 «Քրեական իրավունք և դատավարություն»

Անոտագիա

Դասընթացի բովանդակության համառոտ նկարագրությունը

Վերլուծելով Հայաստանի Հանրապետությունում ռեցիդիվային հանցավորության դինամիկան և կառուցվածքը՝ կարելի է եզրակացնել, որ հատուկ ռեցիդիվի (նույնական կամ համասեռ հանցագործությունների կրկնակի կատարում) տեսակարար կշիռը ռեցիդիվային հանցավորության ընդհանուր կառուցվածքում բավականին բարձր է: Իր հերթին, հանցագործների մասնագիտացումը նույնական և համասեռ հանցագործությունների կատարման մեջ անխուսափելիորեն հանգեցնում է նրանց հանցավոր «վարպետության», քրեական գիտելիքների, հմտությունների և կարողությունների կատարելագործմանը: Ռեցիդիվային հանցավորության զարգացման առավել վտանգավոր միտումներից է դրա վերաճումը պրոֆեսիոնալ հանցավորության:

Ռեցիդիվային և պրոֆեսիոնալ հանցավորության դեմ արդյունավետ պայքարը պետք է անխուսափելիորեն հանգեցնի ոչ միայն դրանց ծավալների կրճատմանը, այլև առաջնային հանցավորության նվազեցմանը, քանի որ այդ դեպքում վերացվում է դրա ձևավորման կարևորագույն նախադրյալներից մեկը: Պատահական չէ, որ գրեթե բոլոր երկրների օրենսդիրները ռեցիդիվային հանցավորության և հանցավոր պրոֆեսիոնալիզմի դեմ պայքարը դիտարկում են որպես իրավապահ մարմինների գործունեության ռազմավարական առաջնահերթ ուղղություններից մեկը, իսկ նշված հիմնախնդիրները շարունակում են մնալ քրեական իրավունքի, քրեակատարողական իրավունքի և կրիմինոլոգիայի գիտությունների կարևորագույն և մշտապես արդիական հարցերի շարքում: Ռեցիդիվը մշտապես դիտարկվել է որպես յուրաքանչյուր պետության քրեական օրենսդրության և քրեակատարողական համակարգի արդյունավետության յուրատեսակ չափանիշ:

Ուսումնական դասընթացի շրջանակներում ուսումնասիրվելու են ռեցիդիվային և պրոֆեսիոնալ հանցավորության դեմ պայքարի արդիական հիմնախնդիրները՝ ինչպես օրենսդրական կարգավորման, այնպես էլ իրավակիրառ պրակտիկայի տեսանկյունից: Առանձնահատուկ ուշադրություն կդարձվի ռեցիդիվային և պրոֆեսիոնալ հանցավորության քրեաիրավական, կրիմինոլոգիական և քրեակատարողական բնութագրերին, ինչպես նաև ռեցիդիվիստ և պրոֆեսիոնալ հանցագործների անձի առանձնահատկություններին: Դա հնարավորություն կտա բացահայտելու և ուսումնասիրելու այդ բացասական սոցիալական երևույթները պայմանավորող գործոնները, ինչպես նաև մշակելու կազմակերպակիրական բնույթի կոնկրետ առաջարկություններ և գործնական հանձնարարականներ՝ ուղղված դրանց կանխարգելման և չեզոքացման միջոցների արդյունավետության բարձրացմանը:

Վերոնշյալ, ինչպես նաև մի շարք այլ հանգամանքներով է պայմանավորված տվյալ ուսումնական առարկայի ընտրությունը, որի շրջանակներում համալիր կերպով ուսումնասիրվում են ռեցիդիվային և պրոֆեսիոնալ հանցավորության քրեաիրավական, կրիմինոլոգիական և քրեակատարողական հիմնախնդիրները:

Դասընթացի նպատակը և խնդիրները

«Ռեցիդիվային և պրոֆեսիոնալ հանցավորության հիմնախնդիրները» ուսումնական առարկայի նպատակն է մագիստրանտների մոտ ձևավորել գիտական աշխարհայացք, քրեական իրավունքի, կրիմինոլոգիայի և քրեակատարողական իրավունքի հայեցակարգային հիմքերի վերաբերյալ համալիր գիտելիքներ՝ ռեցիդիվային և պրոֆեսիոնալ հանցավորության դեմ պայքարի ոլորտում: Առարկան նպատակ ունի զարգացնել նաև տեսական, օրենսդրական և իրավակիրառ բնույթի արդիական հիմնախնդիրները

բացահայտելու, դրանք վերլուծելու և բարոյապես ընդունելի, գիտականորեն ու տրամաբանորեն հիմնավորված լուծումներ առաջարկելու հմտություններ և կարողություններ:

Սույն ուսումնական-մեթոդական համալիրը նպատակ ունի աջակցել դասախոսներին՝ «Ռեցիդիվային և պրոֆեսիոնալ հանցավորության հիմնախնդիրները» առարկայի դասավանդման գործընթացում, իսկ մագիստրանտներին՝ առարկայի արդյունավետ ուսումնասիրման գործում:

Դասընթացի օբյեկտը և առարկան

Դասընթացի օբյեկտն է՝ հասարակական հարաբերությունները, որոնք ձևավորվում են ռեցիդիվ և պրոֆեսիոնալ հանցագործության պայմաններում իրավական միջամտության արդյունքում:

Դասընթացի առարկան է՝ ռեցիդիվ և պրոֆեսիոնալ հանցավորության քրեաիրավական, քրիմինոլոգիական և քրեակատարողական ուսումնասիրությունը:

Դասընթացի մուտքային պահանջները

Ուսանողը պետք է տիրապետի արդի քրեական օրենսդրության հիմնադրույթներին, հանցավորության կանխարգելման և դատապարտման ինստիտուտների գործունեության սկզբունքներին: Պետք է ունակ լինի վերլուծել և համադրել իրավական կարգավորումները ազգային և միջազգային մակարդակներում:

Դասընթացի յուրացման արդյունքում ձեռք բերվող գիտելիքները և կարողությունները

Դասընթացի յուրացման արդյունքը ապահովում է անհրաժեշտ գիտելիքների, հմտությունների ու կարողությունների համապատասխան ՈԱՇ-ի վերջնարդյունքներին:

Մագիստրանտը, որն ամբողջությամբ յուրացրել է «Ռեցիդիվային և պրոֆեսիոնալ հանցավորության հիմնախնդիրները» դասընթացի ծրագիրը, պետք է՝

ա) իմանա՝

- ռեցիդիվային և պրոֆեսիոնալ հանցավորության հիմնարար և արդիական հիմնախնդիրների վերաբերյալ քրեական իրավունքի, կրիմինոլոգիայի և քրեակատարողական իրավունքի գիտական հայեցակարգերի համակարգը,
- քրեական և քրեակատարողական օրենսդրության հայեցակարգային հիմքերը,
- ռեցիդիվային և պրոֆեսիոնալ հանցավորության դեմ պայքարի ոլորտում առկա տեսական, նորմատիվ և իրավակիրառ հիմնախնդիրների ամբողջությունը,
- նշված հիմնախնդիրների լուծման բարոյապես ընդունելի, գիտականորեն և տրամաբանորեն հիմնավորված մոտեցումներն ու մեթոդները:

բ) կարողանա՝

- ներկայացնել ռեցիդիվային և պրոֆեսիոնալ հանցավորության դեմ պայքարի հիմնարար խնդիրների վերաբերյալ տարբեր տեսական հայեցակարգեր,
- կիրառել և համեմատական վերլուծության ենթարկել քրեական իրավունքի, կրիմինոլոգիայի և քրեակատարողական իրավունքի խնդիրների վերաբերյալ գիտնականների տարբեր տեսակետները,
- բացահայտել, վերլուծել, մեկնաբանել և ճիշտ կիրառել իրավական կոլիզիոն և մրցակցող նորմերը,
- վերլուծել ռեցիդիվային և պրոֆեսիոնալ հանցավորության զարգացման միտումներն ու դինամիկան, գնահատել դրանց քանակական և որակական բնութագրերը,

- ձևակերպել առաջարկություններ քրեական և քրեակատարողական օրենսդրության կատարելագործման, ինչպես նաև ռեցիդիվային և պրոֆեսիոնալ հանցավորությունը պայմանավորող պատճառների և նպաստող պայմանների վերացմանն ուղղված միջոցառումների վերաբերյալ:

գ) տիրապետի հետևյալ հմտություններին՝

- նոր ընդունված նորմատիվ իրավական ակտերի ինքնուրույն վերլուծության և մեկնաբանության,
- իրավական նորմերի միջև առկա կոլիզիաների և մրցակցության բացահայտման,
- իրավական կոլիզիաների և նորմերի մրցակցության հաղթահարման օրինական մեխանիզմների կիրառման,
- ռեցիդիվային և պրոֆեսիոնալ հանցավորության հիմնախնդիրների վերաբերյալ նոր տեսական մոտեցումների կառուցողական և քննադատական վերլուծության,
- ռեցիդիվային և պրոֆեսիոնալ հանցավորության դեմ պայքարի ոլորտում իրավապահ և իրավակիրառ պրակտիկայի ընդհանրացման և վերլուծության,
- ռեցիդիվային և պրոֆեսիոնալ հանցավորության ոլորտում օրենսդրական, տեսական և իրավակիրառ հիմնախնդիրների լուծման,
- գիտական աշխատանքների ինքնուրույն պատրաստման, շարադրման և ներկայացման:

Դասավանդման եղանակները և մեթոդները

Դասընթացի շրջանակում կիրառվում են հետևյալ մեթոդները՝ տեսական դասախոսություններ, գործնական սեմինարներ, դեպքերի վերլուծություն (case study), խմբային քննարկումներ, հետազոտական աշխատանքներ, իրավիճակային առաջադրանքներ, բանավեճեր, թեստավորում:

Դասընթացի տեղն ուսումնական ծրագրում

Դասընթացը ներառված է «**քրեական իրավունք և դատավարություն**»՝ 2 ակադեմիական կրեդիտ (72 ակադեմիական ժամ) աշխատատարությամբ, որից 16 ակադեմիական ժամ նախատեսվում է գործնական պարապմունքների համար:

Դասընթացը նախատեսվում է ուսումնասիրել 2-րդ ուսումնական տարվա 2-րդ կիսամյակում:

Ուսումնական աշխատանքի տեսակները	Ընդամենը, ակադ. ժամեր
1. Առարկայի ուսումնասիրման ընդհանուր աշխատատարությունն, այդ թվում՝	72
1.1. Լսարանային պարապմունքներ, այդ թվում՝	32
1.1.1. Դասախոսություններ	16
1.1.2. Գործնական պարապմունքներ, այդ թվում՝	16
1.2. Ինքնուրույն աշխատանք, այդ թվում՝	40

Դասընթացի ծավալի բաշխում (ակադեմիական ժամերով) ըստ թեմաների և ուսումնական աշխատանքի տեսակների

Առարկայի բաժինները և թեմաները	Ընդամենը	Դասախոսություններ	Գործնական / սեմինար պարապմունքներ
1	2=3+4	3	4
Թեմա 1. Ռեցիդիվի և պրոֆեսիոնալ հանցավորության տեսական հիմքերը	29	2	2
Թեմա 2. . Ռեցիդիվի և պրոֆեսիոնալ հանցագործության իրավական կարգավորումը	29	2	2
Թեմա 3. . Ռեցիդիվիստների քրիմինոլոգիական բնութագրերը	28	2	2
Թեմա 4. Պրոֆեսիոնալ հանցագործության կանխարգելման ուղղություններ	29	1	2
Թեմա 5. Ռեցիդիվի և պրոֆեսիոնալ հանցագործության կանխարգելման միջազգային փորձը	29	1	2
Ընդամենը	72	16	16

Դասընթացի թեմաների բովանդակությունը

ԹԵՄԱ 1. ՌԵՑԻԴԻՎԻ ԵՎ ՀԱՆՑԱՎՈՐ ՊՐՈՖԵՍԻՈՆԱԼԻԶՄԻ ՀԱՍԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՌԱՋԱՑՈՒՄԸ ԵՎ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՕՐԵՆՍԴԴՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

1.1. Հանցագործությունների ռեցիդիվի ինստիտուտի հասկացությունը, ձևավորման և զարգացման փուլերը

Հանցագործությունների ռեցիդիվի հասկացությունը, դրա առաջացման և զարգացման հիմնական փուլերը: «Հանցագործությունների կրկնություն» հասկացության առաջին հիշատակումները Հայաստանի և Ռուսաստանի հին իրավական հուշարձաններում՝ Դավիթ Ալավկա Որդու կանոններում, Մխիթար Գոշի «Դատաստանագրքում», Սմբատ Սպարապետի «Դատաստանագրքում», «Ռուսական ճշմարտություն» (Русская Правда), Պսկովյան դատական կանոնադրությունում և Դվինյան կանոնադրությունում:

1.2. «Հանցագործությունների կրկնություն» հասկացության զարգացումը Ռուսաստանի կայսրության օրենսդրության մեջ

«Հանցագործությունների կրկնություն» հասկացության զարգացումն ու կատարելագործումը Ռուսաստանի կայսրության և ցարական Ռուսաստանի օրենսդրական ակտերում: Դրա հատկանիշների օրենսդրական ամրագրումը 1497 թվականի Դատաստանագրքում, 1649 թվականի Ժողովական օրենսգրքում (Соборное уложение), Պետրոս I-ի օրենսդրական ակտերում, 1832 թվականի Օրենքների ժողովածուում, 1845 թվականի «Քրեական և ուղղիչ պատիժների մասին օրենսգրքում», ինչպես նաև 1892 թվականի օրենքում: «Հանցագործությունների ռեցիդիվ» տերմինի առաջին կիրառումը ռուսական իրավաբանական գրականության և նորմատիվ իրավական ակտերի մեջ:

1.3. Հանցագործությունների ռեցիդիվի տեսության ձևավորումը ռուս գիտնականների կողմից

Ռուս գիտնականների՝ քրեական իրավունքի դասական և սոցիոլոգիական դպրոցների ներկայացուցիչների (XIX դարի վերջ – XX դարի սկիզբ) կողմից «հանցագործությունների ռեցիդիվ» տեսության ստեղծումն ու զարգացումը:

Հանցագործությունների կրկնության և ռեցիդիվի էության վերաբերյալ գիտական ուսումնասիրությունները, այդ հասկացությունների մշակումը քրեական իրավունքի դասական դպրոցի ներկայացուցիչներ Ն. Ս. Տագանցևի, Ն. Դ. Սերգիևսկու, Ս. Վ. Պոզնիշևի և այլ գիտնականների աշխատություններում:

Նախահեղափոխական ռուսական քրեաիրավական գիտության մեջ ռեցիդիվ հասկացության կիրառումը՝ հասարակության համար առավել վտանգավոր հանցագործներին առանձնացնելու նպատակով:

Հանցագործի չար կամքի բացահայտումը՝ որպես անձին ռեցիդիվիստ ճանաչելու հիմք: Հանցագործի կամքի առանձնահատուկ վտանգավորությունը գնահատելու չափանիշները՝

հաջորդող հանցագործությունների նույնական կամ համասեռ բնույթը, նախորդ հանցագործության համար պատժի ամբողջությամբ կամ մասնակի կրումը, հանցագործությունների միջև ժամանակային կապը (ռեցիդիվի վաղեմությունը):

«Ռեցիդիվ» հասկացության օրենսդրական ամրագրման նպատակը՝ հանցագործների ուղղումը և հասարակության պաշտպանությունը նրանց ոտնձգություններից:

Ռեցիդիվիստների նկատմամբ պատժի խստացման անհրաժեշտության հիմնավորման միտումները:

Դասական դպրոցի ժամանակաշրջանում «ռեցիդիվ» հասկացության ձևական և մեխանիկական մեկնաբանությունը՝ առանց հանցագործի անձի առանձնահատկությունների հաշվառման:

«Վտանգավոր վիճակի» կամ «սովորական հանցագործի» (habitual offender) հայեցակարգը, որը հիմնված էր երկու և ավելի հանցագործություն կատարած անձի սոցիալական վտանգավորության սկզբունքի վրա: Անորոշ ժամկետով դատավճիռները՝ որպես «սովորական հանցագործների» դեմ պայքարի միջոց:

Ռեցիդիվային հանցավորության ուսումնասիրությունները սոցիոլոգիական դպրոցի ներկայացուցիչներ Մ. Մ. Գրոձինսկու, Մ. Ն. Գեռնետի, Վ. Ի. Կուֆանի, Բ. Ս. Ուտեսկու, Գ. Կ. Ռոզինսկու, Մ. Ս. Ստրոգովիչի, Ա. Ն. Տրայնինի և այլ գիտնականների կողմից:

1922 թվականի Քրեական օրենսգրքում «ռեցիդիվ», «հանցագործությունների կրկնություն» և «պրոֆեսիոնալ հանցագործ» հասկացությունների սահմանազատման առաջին փորձերը:

XX դարի 20-ականների վերջի քրեական օրենսդրությունում նույնական և համասեռ հանցագործությունների կրկնության համար քրեական պատասխանատվության ընդլայնման միտումները:

ԽՍՀՄ-ում ռեցիդիվի հիմնախնդիրների ուսումնասիրությունների դադարեցման պատճառները (XX դարի 1930-ականներից մինչև 1950-ականների վերջը):

1.4. Հանցագործությունների բազմակիության գիտական տեսության զարգացումը (XX դարի 60–90-ական թվականներ)

1960-ական թվականներից ռեցիդիվի, կրկնության և հանցագործությունների համակցության հիմնախնդիրների գիտական ուսումնասիրությունների ակտիվացումը:

Հանցագործությունների բազմակիության տեսության մշակումը Ա. Մ. Յակովլևի, Ի. Ի. Կարպեցի, Պ. Ֆ. Գրիշանինի, Վ. Ն. Կուդրյավցևի, Գ. Մ. Մինկովսկու, Ա. Ս. Միխլինի և այլ գիտնականների կողմից:

Հանցագործությունների կրկնության և ռեցիդիվի քրեաիրավական հասկացությունների հետագա զարգացումը ԽՍՀՄ և միութենական հանրապետությունների քրեական օրենսդրության հիմունքներում (1958 թ.), ՌԽՖՍՀ 1960 թվականի Քրեական օրենսգրքում և Հայկական ԽՍՀ 1961 թվականի Քրեական օրենսգրքում:

1969 թվականին ԽՍՀՄ և միութենական հանրապետությունների քրեական օրենսդրության հիմունքներում «առանձնապես վտանգավոր ռեցիդիվիստ» հասկացության ամրագրումը՝ որպես «վտանգավոր վիճակի» գաղափարի օրենսդրական մարմնավորում:

Ռեցիդիվի նոր հայեցակարգի մշակման օբյեկտիվ անհրաժեշտությունը, համաձայն որի՝ հանցագործությունների ռեցիդիվը հանդիսանում է բացառապես պատիժը ծանրացնող օբյեկտիվ հանգամանք:

1.5. «Պրոֆեսիոնալ հանցագործ» հասկացության առաջացումն ու զարգացումը

Պրոֆեսիոնալ հանցավորության հասկացությունը:

1897 թվականին Հայդելբերգում կայացած Կրիմինալիստների միջազգային միության համագումարում ընդունված հանցագործների դասակարգումը:

Պրոֆեսիոնալ հանցավորության ձևավորման պատմական և սոցիալ-տնտեսական նախադրյալները (Վանկա-Կաին, Ֆրանսուա Էժեն Վիդոկ և այլք):

Ցարական Ռուսաստանում և խորհրդային իշխանության առաջին տարիներին պրոֆեսիոնալ հանցավորության դեմ պայքարի քրեաիրավական միջոցները:

Պրոֆեսիոնալ հանցավորության վերաբերյալ XX դարի 20-ական թվականների գիտնականների պատկերացումները և դրա հիմնական հատկանիշների սահմանումը:

Պրոֆեսիոնալ հանցավորության տարածմանը նպաստող սոցիալ-տնտեսական պայմանները:

Պրոֆեսիոնալ հանցագործների հիմնական քրեական մասնագիտացումները:

Թեմա 2. Հանցագործությունների բազմակիության ինստիտուտը ՌԴ և ՀՀ գործող քրեական օրենսդրություններում

2.1. Հանցագործությունների բազմակիության ինստիտուտի ժամանակակից հայեցակարգը ՌԴ և ՀՀ քրեական օրենսդրությունում

Ռուսաստանի Դաշնության և Հայաստանի Հանրապետության քրեական օրենսդրություններում հանցագործությունների բազմակիության ինստիտուտի ձևավորման և զարգացման առանձնահատկությունները մինչև և հետո օրենսդրական փոփոխությունները՝ համապատասխանաբար ՌԴ 2003 թվականի դեկտեմբերի 8-ի թիվ 162-ՖԶ դաշնային օրենքի և ՀՀ 2011 թվականի մայիսի 23-ի թիվ ՀՕ-143-Ն օրենքի ընդունումից հետո:

Հանցագործությունների բազմակիության հասկացության օրենսդրական ամրագրումը ՀՀ քրեական նոր օրենսդրությունում (ՀՀ քրեական օրենսգրքի 51-րդ հոդված): ՀՀ քրեական օրենսգրքի Հատուկ մասի քրեաիրավական նորմերի մրցակցության կարգավորման օրենսդրական ամրագրումը (ՀՀ քրեական օրենսգրքի 52-րդ հոդված):

2.2. ՀՀ քրեական օրենսդրությամբ հանցագործությունների բազմակիության հայեցակարգի վերանայման նախադրյալները

Հանցագործությունների կրկնության (բազմակիության) և հատուկ ռեցիդիվի ինստիտուտների վերացման կամ վերանայման նախադրյալները ՌԴ և ՀՀ քրեական օրենսդրություններում:

Նորմերի կոլիզիաները հանցագործությունների կրկնության և հանցագործությունների համակցության սահմանազատման, ինչպես նաև կրկնության և հանցագործությունների ռեցիդիվի տարբերակման ժամանակ՝ ՀՀ քրեական օրենսդրությամբ:

Ռուսաստանի և Հայաստանի գիտական շրջանակներում տվյալ հիմնախնդիրների վերաբերյալ օրենսդրական լուծումների քննադատությունը: Առկա կոլիզիաների լուծմանն ուղղված օրենսդրական առաջարկություններ:

Հանցագործությունների համակցության հասկացության բովանդակային փոփոխությունը ՀՀ քրեական օրենսգրքի 53-րդ հոդվածում և դրա քննադատական վերլուծությունը:

2.3. Հանցագործությունների ռեցիդիվը ՀՀ գործող և նախկին քրեական օրենսդրություններում (համեմատադրական վերլուծություն)

Ռուսաստանի Դաշնության և Հայաստանի Հանրապետության քրեական օրենսդրություններում հանցագործությունների ռեցիդիվի հասկացությունների համեմատադրական և համակարգային վերլուծություն:

Քրեական օրենսդրությամբ նախատեսված ռեցիդիվի տեսակները:

ՀՀ քրեական օրենսգրքում կատարված օրենսդրական նորամուծությունների քննադատական գնահատականը:

ՌԴ և ՀՀ քրեական օրենսդրությամբ ռեցիդիվ հանցագործություններ կատարած անձանց նկատմամբ պատժի նշանակման քրեաիրավական հիմնախնդիրները:

2.4. Մասնագիտական հանցավորության դեմ պայքարի քրեաիրավական միջոցները ՌԴ և ՀՀ օրենսդրությունում

ՌԴ և ՀՀ քրեական օրենսդրությունների քրեական քաղաքականության քննադատական վերլուծությունը՝ մասնագիտական հանցավորության դեմ հակազդման իրավական կանխարգելիչ ներուժի անբավարարության տեսանկյունից:

ՀՀ քրեական օրենսգրքում հանցավոր մասնագիտացումը՝ որպես հանցագործությունների բազմակիության ինքնուրույն ձև, ամրագրելու վերաբերյալ օրենսդրական առաջարկություններ:

Թեմա 3. Ռեցիդիվային և մասնագիտական հանցավորությունը միջազգային քրեական իրավունքում, դրանց գապմանն ուղղված օրենսդրական միջոցները

3.1. Ռեցիդիվը և մասնագիտական հանցավորությունը Իտալիայի քրեական իրավունքում, դրանց հակազդմանն ուղղված օրենսդրական միջոցները

«Ռեցիդիվիստ», «սովորական հանցագործ», «մասնագիտական հանցագործ», «հանցագործ՝ հակվածությամբ» հասկացությունների ամրագրումը Իտալիայի քրեական օրենսդրությունում:

Տվյալ անձանց նկատմամբ կիրառվող պատժամիջոցների և անվտանգության միջոցների համակարգը:

Անձնական և գույքային բնույթի անվտանգության միջոցների ընդհանուր բնութագիրը:

3.2. Ռեցիդիվը և մասնագիտական հանցավորությունը Ֆրանսիայի քրեական իրավունքում, դրանց հակազդմանն ուղղված օրենսդրական միջոցները

Հանցագործությունների համակցությունը, ռեցիդիվը և կրկնությունը՝ որպես Ֆրանսիայի քրեական օրենսգրքում ամրագրված հանցագործությունների բազմակիության ձևեր:

Դրանց համար պատժի նշանակման կանոնները:

Անվտանգության միջոցների ընդհանուր բնութագիրը:

Անձնական և իրական (գույքային) անվտանգության միջոցները:

3.3. Ռեցիդիվը և մասնագիտական հանցավորությունը Գերմանիայի քրեական իրավունքում, դրանց հակազդմանն ուղղված օրենսդրական միջոցները

Ռեցիդիվի և հանցագործությունների համակցության ինստիտուտների ամրագրումը Գերմանիայի քրեական օրենսգրքում:

Ռեցիդիվ և հանցագործությունների համակցություն կատարած անձանց նկատմամբ կիրառվող ուղղման և անվտանգության միջոցները:

Կանխարգելիչ կալանքը և վերահսկողությունը՝ որպես կրկնահանցագործությունների կանխարգելման արդյունավետ միջոցներ:

3.4. Ռեցիդիվը և մասնագիտական հանցավորությունը Իսպանիայի և Շվեյցարիայի քրեական իրավունքում, դրանց հակազդմանն ուղղված օրենսդրական միջոցները

Հանցագործությունների համակցությունը և հատուկ ռեցիդիվը՝ որպես հանցագործությունների բազմակիության ձևեր Իսպանիայի քրեական օրենսգրքում:

Դրանց համար պատժի նշանակման առանձնահատկությունները:

Հանցագործությունների համակցությունը և ռեցիդիվը՝ որպես հանցագործությունների բազմակիության ձևեր Շվեյցարիայի քրեական օրենսգրքում:

Դրանց համար պատժի նշանակման առանձնահատկությունները:

3.5. Ռեցիդիվը և մասնագիտական հանցավորությունը ԱՄՆ-ի և Անգլիայի քրեական իրավունքում, դրանց հակազդմանն ուղղված օրենսդրական միջոցները

«Բազմակի հանցավոր ոտնձգություններ», «ռեցիդիվ», «սովորական հանցագործ», «մասնագիտական հանցագործ», «ֆելոնիա պարբերաբար կատարող հանցագործ», «բոնի ֆելոնիա պարբերաբար կատարող հանցագործ» հասկացությունները ԱՄՆ-ի քրեական օրենսդրությունում:

Նշված անձանց նկատմամբ ԱՄՆ-ում կիրառվող անվտանգության միջոցները (ազատազրկման երկարացված կամ լրացուցիչ ժամկետներ, պրոբացիա, էլեկտրոնային վերահսկողություն և այլն):

«Սովորական կամ մշտական հանցագործ» հասկացությունները Անգլիայի քրեական օրենսդրությունում:

Երկարացված ազատազրկումը՝ որպես անվտանգության հիմնական միջոց:

3.6. Ռեցիդիվը և մասնագիտական հանցավորությունը Ճապոնիայի քրեական իրավունքում, դրանց հակազդմանն ուղղված օրենսդրական միջոցները

Ռեցիդիվը և հանցագործությունների համակցությունը՝ որպես հանցագործությունների բազմակիության հիմնական ձևեր Ճապոնիայի քրեական օրենսդրությունում:

Դրանց համար պատժի նշանակման կանոնները:

Պաշտպանական վերահսկողության ինստիտուտը՝ որպես անձանց ուղղման և կրկնահանցագործությունների կանխարգելման արդյունավետ միջոցներից մեկը:

Թեմա 4. Ազատագրկման պատժի կատարման իրավական կարգավորումը ռեցիդիվ հանցագործություններ կատարած անձանց նկատմամբ

4.1. Հայաստանում ռեցիդիվ հանցագործություններ կատարած անձանց նկատմամբ ազատագրկման պատժի անհատականացման և իրավական կարգավորման հիմնախնդիրները

Ռեցիդիվ հանցագործություններ կատարած անձանց նկատմամբ ազատագրկման պատժի կատարման իրավական կարգավորման և անհատականացման հիմնախնդիրները:

ՀՀ քրեակատարողական հիմնարկներում կիրառվող հիմնական ռեժիմային պահանջները:

Ազատագրկման ձևով քրեական պատժի առաջադիմական համակարգի էությունը և դրա օրենսդրական կատարելագործման հիմնական ուղղությունները:

Ռեցիդիվիստների նկատմամբ պատժի կրումից պայմանական վաղաժամկետ ազատման և համաներման ակտերի կիրառման առանձնահատկությունները:

4.2. Հայաստանում ռեցիդիվ հանցագործություններ կատարած անձանց նկատմամբ ազատագրկման պատժի կրման ռեժիմը

Պատժի կրման ռեժիմի բովանդակությունը, նպատակները և հիմնական պայմանները:

Ռեժիմային պահանջները՝ որպես ազատագրկման կատարման գործընթացում դատապարտյալների, ինչպես նաև դատապարտյալների և քրեակատարողական հիմնարկի վարչակազմի միջև առաջացող հարաբերությունների կարգավորման միջոց:

Ռեցիդիվ հանցագործություններ կատարած անձանց նկատմամբ պատժի կրման ռեժիմի առանձնահատկությունները:

Խրախուսանքների և կարգապահական տույժերի կիրառումը քրեակատարողական հիմնարկներում:

Դասընթացի ապահովվածությունը գրականությամբ

Уголовное право Армении и России. Общая и Особенная части / Отв. ред. С.С.Аветисян, А.И.Чучаев. – М.: Контракт, 2014. – 800 с.,

Козаченко, И. Я. Уголовное право. Общая часть : учебник для вузов / И. Я. Козаченко, Г. П. Новоселов. — 6-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2023. — 430 с.

Уголовное право России. Общая часть : учебник для бакалавриата, специалитета и магистратуры; под редакцией О. С. Капинус. — 2-е изд. — Москва : Издательство Юрайт, 2019. — 704 с.

Уголовное право России. Особенная часть в 2 т. Том 1 : учебник для бакалавриата, специалитета и магистратуры; под редакцией О. С. Капинус. — 2-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2019. — 556 с.

Уголовное право России. Особенная часть в 2 т. Том 2 : учебник для бакалавриата, специалитета и магистратуры; под редакцией О. С. Капинус. — 2-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2019. — 639 с.

Հայաստանի Հանրապետության քրեական իրավունք. ընդհանուր մաս մաս: Դասագիրք / Գ.Թ. Գրիգորյանի և Դ.Ա. Թումաշյանի խմբագրությամբ. Երևան, 2022. 520 էջ

Հայաստանի Հանրապետության քրեական իրավունք. հատուկ մաս: Դասագիրք / Դ.Ա. Թումաշյանի և Կ.Հ. Հովհաննիսյանի խմբագրությամբ. Երևան, 2022. 914 էջ

Уголовное право России. Части Общая и Особенная. 10-е издание. Учебник под ред. Рарога А.И., электронная книга, Издательство: Проспект, 2018. -841 с,

Уголовное право. Особенная часть: учебник для бакалавров / под ред. А. И. Чучаева. — 3-е изд., перераб. и доп. — Москва : Проспект, 2018. — 592 с.

Уголовное право России. Особенная часть. Преступления против личности: учебник для вузов. Под ред. В.И. Гладких и А.К. Есаяна. — М.: Юрайт. 2020 - 206 с,

Долгова А.И. Криминология: учебник. – М.: Норма, 2018. – 368 с.

Криминология: Учебник / Под ред. В.Е.Эминова. М., 2020. – 642 с.

Криминология: Учебник для вузов / Под ред. В.Д.Малкова. М., 2011 473 с.;

Угловно-исполнительное право России: Учебник / Под ред. В.И.Селивестрова. – 9-е изд., перераб. и доп. – М.: Норма, 2023. – 464 с.

Угловно-исполнительное право Российской Федерации: Учебник / Под ред. А.В. Бриллиантова. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Проспект, 2015. – 376 с.

Угловно-исполнительное право: Учебник / Под ред. И. В. Дворянскова. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Проспект, 2022. – 379 с.

3.1.2. Учебные пособия, монографии

17. Анисимков В.М. Тюрьма и его законы. Саратов. 1998;
18. Гуров А.И. Профессиональная преступность: Прошлое и современность. М.; Юрид. лит., 1990;
19. Лебедев С.Я. Традиции, обычаи и преступность. Теория, методология, опыт криминологического анализа. М., 1995;
20. Тэсс Л.В. Воры: «в законе» и прочие (Часть I; II). Рига; 1993;
21. Гукасян А.П. Уголовно-правовая превенция рецидива преступлений в Армении // Вопросы правоведения. Межвузовский сборник научных трудов. Ереван, 2007. №2-3;
22. Ղուկասյան Ա.Պ.
Հանցագործությունների հատուկ ռեցիդիվի և պրոֆեսիոնալ հանցավորության քրեաիրավական պրեվենցիայի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում // Օրենք և իրականություն (միջազգային իրավաբանական գիտական հանդես) - Երևան, 2011, № 4. Էջ 3-7;

3.1.3. Диссертации и авторефераты

23. Досаева Гулера Сулеймановна. Уголовно-правовой институт множественности преступлений. Дисс....доктора юрид. наук. – М., 2017. 350 с.
24. Коротких Наталья Николаевна. Теоретические и прикладные проблемы учения о множественности преступлений: уголовно-правовое и уголовно-исполнительное исследование. Дисс....доктора юрид. наук. – М., 2017, 406 с.
25. Тарасова Юлия Евгеньевна. Формы множественности преступлений и конструкции множественного совершения деяний в российском уголовном праве дисс... канд. юрид. наук. – М., 2019, 239 с.
26. Семенова Диана Михайловна. Основание и пределы дифференциации уголовной ответственности в условиях множественности преступлений: дисс... канд. юрид. наук. – Самара, 2019, 260 с.
27. Жарких Екатерина Александровна. Институт рецидива преступлений: генезис понятия и трансформация системноструктурного и функционально-ролевого содержания. Дисс... канд. юрид. наук.. – Краснодар, 2019, 189с.

28. Антонян Елена Александровна. Личность рецидивиста: криминологическое и уголовно-исполнительное исследование: диссертация ... доктора юридических наук: 12.00.08. - Москва, 2014.- 353 с.

3.1.4. Электронные материалы

29. Научная электронная библиотека eLIBRARY.RU [Электронный ресурс]: научная электронная библиотека. – URL: <http://www.elibrary.ru>

30. Издательство «Юрайт» [Электронный ресурс]: электронно-библиотечная система. – URL: <http://biblio-online.ru>

31. - Университетская библиотека online. – [Электронный ресурс]: электроннобиблиотечная система. – URL: <http://www.biblioclub.ru>

32. СПС «КонсультантПлюс» [Электронный ресурс]: URL: <http://www.consultant.ru/>

33. СПС «Гарант» [Электронный ресурс]: URL: <http://www.garant.ru>

34. ГАС «Правосудие» [Электронный ресурс]: URL: <http://www.sudrf.ru>

35. Официальный сайт МВД РФ [Электронный ресурс]: URL: <http://mvd.ru>

36. Официальный сайт Следственного комитета РФ [Электронный ресурс]: URL: <http://sledcom.ru>

37. Официальный сайт Правительства РФ [Электронный ресурс]: URL: <http://government.ru>

38. Официальный сайт Государственной думы Федерального Собрания РФ [Электронный ресурс]: URL: <http://duma.gov.ru>

39. Официальный сайт Генеральной прокуратуры РФ [Электронный ресурс]: URL: <http://genproc.gov.ru>